

na tleh ležati krvavega Friderika — po dvo-boju z Jankotom — se hitro vdá teženju svoje ljubezni: „Jaz sem Vaša, jaz ostanem pri Vas!“

To pač ni čist značaj, ta slovenska Veronika! In pri žaloiгри je vendar treba, da so-čuvstvujemo z glavnim junakom! Kako naj so-čuvstvujemo z Veroniko? Pohlepna je po časti, po slavi, po bogastvu, in kako slaboten je v nji odpor vesti proti pregrešnemu ravnanju! Če jo pozneje tare nesreča, če trpi, če mora umreti, mora posredovati krščanstvo z naukom o ljubezni do bližnjega, da se nam smili; brez tega bi ji z mirnim srcem zaklicali: Prav se ti godi! S tem pa je izgubljen tudi efekt.

Vse drugače je karakterizirana hrvaška Ve-ronika. — Zadovoljna je s pripročino navad-nega plemiškega dvorca, dobro in hvaležno srce kaže do dobrotnika, kneza Blagaja; po-nižna je in niti z besedico ne dá zaznati, da se zaveda svoje lepote. S studom je odbijala

August Bebel.

Friderikove ponudbe, in tudi, ko ji prigovarja sam Blagaj, ne mara imeti s celjskim grofom, razuzdancem in morivcem lastne žene, nobe-nega stika:

„Nikoli, knez, nikoli
Celjana nočem . . . Že sem ga odbila, —
in dokler diham, ga bom odbijala,
umrjem rajši, kakor da ga vzamem . . .
ker grd se zdi mi, strašen in nagnjusen,
res, pravi satan“ . . .

Vdá se edinole na prigovarjanje očeta, na-vdušenega Hrvata, in na izrecno željo kneza Blagaja, ki je velik dobrotnik njenega očeta, toda ne iz samoljubnih, sebičnih namenov, ampak žrtvuje se za domovino, za veliko pa-triotsko misel prostosti in političnega zdru-ženja hrvaških pokrajin: kot žrtev stoji pred nami čista in veličastna. Ko pozneje kot po-

stavno poročena žena resnično ljubi Friderika, vsega skesanega, tako gorko ji vdanega, jo občudujemo, ko na Friderikovo vprašanja na-vaja razloge, zakaj ga ljubi:

„Če te ljubim! —
Li moreš še dvomiti, ko pač vidiš
življenje moje srečno, in ko čustva
srca so mojega ti znana? Ljubim!
Kako bi sicer vračati ti mogla
ljubezen in zvestobo tvojo verno?
Ljubezen gorka in srca edinost
čuvajka tihe najine je sreče,
edini moj zaklad na celi zemlji.
Da, ljubim te, moj Friderik, in cenim,
ker plemenito dušo v sebi nosiš,
ker močen bil si in krepak dovolj,
pričeti novo, čednostno življenje,
da zgine senca prejšnjih temnih dni
življenja tvojega . . . In zdaj si čist,
na tebi pege ni — in jaz se čudim
tej velikosti duše tvoje in te
začudena in srečna ljubim!“

To je pač vse kaj drugega! — Če Friderika ljubi Jurčičeva Veronika, ne iznenadi to ni-kogar, saj je samoljubnica ves čas hrepenela, da bi „prišel pónjo kak veljaven“! Ko pa nam ljubezen izpoveda Tomičeva Desinička, občudujemo velikodušnost, s katero je znala od-puščati spokorniku; naravno se nam zdi, da je Friderikova vdanost ni mogla pustiti hladne.

Prav tako nesimpatičen, rekli bi skoraj, frivolen, je pri Jurčiču Friderik. Ljubimkuje s tujo deklico, ko še živi soproga Elizabeta; sirovo se obnaša do bolehné, potpežljive svoje žene; nesamostojen je: za nobeno ceno, torej tudi ne za ceno Veronike, se ne mara odreči prvorojenstvu; obljubil je tajno poro-čeni, da je ne zapusti, a ko mu starogrof Herman stavi alternativo, ali odpovedati se Veroniki ali izgubiti prvorojenstvo, dá Veroniki slovo, češ: „Jaz ti ne morem pomagati.“ — Ali je to resnična ljubezen? Ali je to viteška možatost?

Tomičev Friderik pa je vseskozi simpatična oseba. Res da ima na sebi hud madež, umor žene; toda v srečnem zakonu z Veroniko od-krito obžaluje svoje dejanje, in kar nič nam ne brani, da se ne bi zanj zavzeli tudi mi, ko vidimo to kesanje. Možato prizna Desiničko za pravo ženo tudi pred strogim Hermanom, viteško brani nje čast in niti na misel mu ne pride, da bi se ji odrekel; celo tedaj vztraja, ko mu okrutni starogrof prinese kraljevsko pismo, ki ga oropa vsega premoženja in ga obsoja na smrt. Tacega ga moramo edinole občudovati, in ko propade Veronika, z njo vred pomilujemo tudi Friderika, dasi ostane pri življenju, dočim ga pri Jurčiču končno smatramo za bojazljivca in strahopetneža.